

پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی بر اساس الگوی تائیمیا و سبک‌های دلبستگی در دانش‌آموزان

نیما حری^۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۲۹

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۴/۰۳

چکیده

مقدمه و هدف: با توجه به علاقه گسترده دانش‌آموزان به شبکه‌های اجتماعی و پیامدهای مثبت و منفی آن، بررسی عوامل روانشناختی مرتبط با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی اهمیت ویژه‌ای دارد. این پژوهش با هدف پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی بر اساس الگوی تائیمیا و سبک‌های دلبستگی در دانش‌آموزان انجام شد.

روش‌شناسی پژوهش: پژوهش توصیفی همبستگی بود. جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه اول شهر تهران در سال ۱۴۰۳ بود، که با روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۱۵۰ نفر انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از ابزارهای خودگزارش‌دهی شامل پرسشنامه اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی (خواجه‌احمدی و همکاران، ۱۳۹۵)، ناگویی هیجانی تورنتو (بگبی و همکاران، ۱۹۹۴) و پرسشنامه سبک‌های دلبستگی (هازن و شاور، ۱۹۸۷) استفاده شد. تحلیل داده‌ها با روش‌های آمار توصیفی، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با SPSS نسخه ۲۶ انجام شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی با الگوی تائیمیا و مؤلفه‌های آن رابطه مثبت و معنادار بوده است الگوی تائیمیا ($R=0/682$ و $P=0/009$). همچنین بین اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی با هر یک از سبک‌های دلبستگی به ترتیب دلبستگی ایمن منفی و معنادار ($R=-0/601$ و $P=0/007$)، و دلبستگی نایمن اجتنابی ($R=0/524$ و $P=0/008$) و دوسوگرا نیز مثبت و معنادار بود ($R=0/472$ و $P=0/015$). تحلیل رگرسیون به شیوه همزمان نیز نشان داد که ۳۱ درصد واریانس اعتیاد به فضای مجازی بر اساس متغیرهای پیش‌بین قابل تبیین بوده است.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش می‌توان به‌منظور کاهش اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی، با شناسایی عوامل مرتبط با این نوع از آسیب، الگویی مناسب برای تدوین و طراحی برنامه‌های پیشگیری طراحی و تدوین نمود.

کلید واژه‌ها: اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی، الگوی تائیمیا، سبک‌های دلبستگی، دانش‌آموز.

^۱ کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، کرج، ایران.

پست الکترونیکی: Horrinnima2@gmail.com

مقدمه

نوجوانی دوره‌ای انتقالی از کودکی به بزرگسالی است و این دوره همراه با تغییرهای سریع جسمی، هیجانی، شناختی و اجتماعی بوده که نیازمند سازگاری بالایی می‌باشد و می‌تواند باعث ایجاد مشکلات فراوانی در زمینه‌های مختلف شود (ژو و ژانگ، ۲۰۲۳). نوجوانان امروزه به عنوان فرزندان دیجیتال، بخش زیادی از وقت خود را در دنیای مجازی که توسط رسانه به ویژه اینترنت و موبایل احاطه شده سپری می‌کنند (عباسی و همکاران، ۱۳۹۷). علی‌رغم تمام کاربردها و نکات مثبتی که استفاده از اینترنت و تلفن همراه دارد، استفاده نامتعارف و بیش از حد از آن، موجب رفتار اعتیادی و وابستگی به این نوع از تکنولوژی می‌گردد که می‌تواند علاوه بر مشکلات جسمانی، سلامت روانشناختی فرد را نیز تحت تأثیر قرار دهد (چوکسی و پاتل، ۲۰۲۱).

اعتیاد به شبکه‌های مجازی^۱ به عنوان رفتار اعتیادی غیر زیست‌شناسانه، تعامل انسان و اینترنت تعریف شده است که فرد برای اجتناب از رویارویی با وقایع منفی زندگی یا اضطراب از آن به عنوان راهبرد استفاده می‌کند. اعتیاد به فضای مجازی و دنیای دیجیتال در واقع یک اختلال کنترل تکانه محسوب می‌گردد که به صورت استفاده بیش از حد از فضای مجازی مشخص می‌شود و با اختلال عملکردی همراه است (مونزی و مویامانی، ۲۰۲۳).^۲ در سبب‌شناسی رفتارهای اعتیادی پژوهش‌ها نشان داده است مشخصه اصلی رفتارهای اعتیادی به ویژه اعتیاد به فضای مجازی و دنیای اینترنت، کناره‌گیری و بی‌ثباتی در خلق و هیجان است و افرادی که سطح بالایی از بی‌ثباتی هیجانی را تجربه می‌کنند، با احتمال بیشتری به رفتارهای اعتیادی گرایش می‌یابند (گوری و توپینو، ۲۰۲۳).^۳

ناگویی هیجانی^۴ سازه‌ای چندوجهی است و ویژگی‌های اصلی آن ناتوانی در بازشناسی و توصیف کلامی هیجان‌های شخصی و فقر شدید در تفکر نمادین است که آشکارسازی بازخوردها، احساس‌ها، تمایلات و کشاننده‌ها را محدود می‌کند (سلیمانی و همکاران، ۱۴۰۰) و در جمعیت عمومی به صورت یک پیوستار وجود دارد و اخیراً مشخص شده است که ۵ تا ۱۹ درصد از افراد مبتلا به ناگویی خلقی هستند (نام^۵ و همکاران، ۲۰۲۰). لیورس^۶ و همکاران (۲۰۲۲) طی مطالعه‌ای نشان دادند بین ناگویی هیجانی با علائم اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد و افراد با

1. Zhou & Zhang

2. Choksi & Patel

3. Addiction to virtual networks

4. Mwenzi & Moyamani

5. Gori & Topino

6. alexithymia

7. Nam

8. Lyvers

ناگویی هیجانی شدید به واسطه مهارت‌های ارتباطی ضعیف، در کنار آمدن با عوامل استرس‌زای روزانه، اختلال عملکردی بیشتری دارند.

از دیگر سو، مروری بر مطالعات حاکی از آن است که تجربیات دوران کودکی و سبک‌های دلبستگی^۱ که با تأثیرپذیری از والدین در دوران کودکی پی‌ریزی می‌شود، در بروز رفتارهای اعتیادی و مشکلات رفتاری در زندگی آینده فرزندان نقش مؤثری دارد (سوزوکی^۲ و همکاران، ۲۰۲۳). دلبستگی ساختار سازمان یافته و منسجمی است که مجموعه پیچیده شناخت‌ها، رفتارها و هیجان‌هایی را که برای حفظ راحتی و آسایش و احساس ایمنی شکل می‌دهد، توصیف می‌کند (سالیناس-کویروز^۳ و همکاران، ۲۰۲۳). عربی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی نشان دادند دانش‌آموزان با سبک دلبستگی ایمن در مقایسه با دانش‌آموزان دارای سبک دلبستگی دوسوگرا و اجتنابی، وابستگی کمتری به فضای مجازی داشتند و سبک‌های دلبستگی یکی از عوامل پیش‌بینی‌کننده وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان است. همچنین یافته مطالعه سنگوپتا و داتا^۴ (۲۰۲۳) نیز حاکی از آن بود که دلبستگی نایمن به عنوان یک عامل خطر برای آسیب‌شناسی روانی و گرایش به رفتارهای اعتیادی از جمله اعتیاد به فضای مجازی تلقی می‌گردد.

بنابراین با توجه به شرایط حاکم بر دنیای کنونی و ماهیت تکنولوژی که دائما و به سرعت در حال پیشرفت و دگرگونی است، توجه به عوامل درونی و کیفیت‌های روانشناختی پیش‌بینی‌کننده رفتارهای اعتیادی به ویژه اعتیاد به فضای مجازی در جامعه نوجوانان که قسمت اعظمی از کاربران اینترنت را تشکیل می‌دهند و نسبت به بزرگسالان نسبت به خطرات فضای مجازی آسیب‌پذیرترند، ضروری به نظر می‌رسد. لذا پژوهش حاضر با توجه به خلاء تحقیقاتی موجود در این زمینه، با هدف پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی براساس الگوی تائیمیا و سبک‌های دلبستگی در دانش‌آموزان انجام شد.

روش‌شناسی پژوهش

---

1. Attachment styles
2. Suzuki
3. Salinas-Quiroz
4. Sengupta & Datta

پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی دانش‌آموزان پسر مشغول به تحصیل در مقطع متوسطه اول شهر تهران (مدرسه سروش منطقه سوم) در سال ۱۴۰۲ بود. در این پژوهش با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس و بر مبنای فرمول تعیین حجم نمونه پلنت ($n=50+8m$) از تاباجنیک و همکاران (۲۰۰۷) نمونه انتخاب گردید. در این فرمول تعداد حجم نمونه با توجه به متغیرهای پیش‌بین پژوهش برآورد می‌گردد که منظور از m ، همان متغیرهای پیش‌بین است. الکسی تایمیا، سبک‌های دلبستگی و مؤلفه‌های آنها در مجموع ۷ متغیر پیش‌بین پژوهش حاضر را تشکیل می‌دهند. اما به منظور تعمیم‌دهی بیشتر نتایج و احتمال ریزش برخی از نمونه‌های آماری، در مجموع تعداد نمونه پژوهش حاضر ۱۵۰ نفر در نظر گرفته شد.

در پژوهش علوم رفتاری از ابزارهای مختلفی همچون پرسشنامه، مصاحبه و غیره جهت اندازه‌گیری متغیرها استفاده می‌شود. انتخاب نوع ابزار اندازه‌گیری بستگی به ماهیت موضوع، اهداف پژوهش و آزمودنی‌ها دارد. انتخاب ابزار اندازه‌گیری مناسب یکی از مهمترین مراحل روش علمی پژوهش است که می‌تواند پژوهشگر را در جمع‌آوری اطلاعات کمک نماید. برای گردآوری اطلاعات روش‌ها و تکنیک‌های گوناگونی وجود دارد. یک محقق با توجه به اهداف تحقیق خویش و نیز ویژگی‌های نمونه تحقیق، باید از روش مناسبی برای گردآوری اطلاعات استفاده نماید. از پرسشنامه بیشتر در تحقیقات کمی استفاده می‌شود، زیرا استاندارد بودن و ساختار منسجم پرسشنامه با روش کمی سازگار است. از آنجایی که رایج‌ترین وسیله گردآوری اطلاعات در تحقیقات پیمایشی پرسشنامه می‌باشد، لذا در پژوهش حاضر نیز، برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه به شرح زیر استفاده شد:

الف- پرسشنامه اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی: پرسشنامه اعتیاد به فضای مجازی توسط خواجه‌احمدی و همکاران (۱۳۹۵) ساخته شد که مشتمل بر ۲۳ سؤال تهیه و چهار مؤلفه فقدان عملکرد فردی با سؤالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸ و ۹؛ فقدان مدیریت زمان با سؤالات ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵؛ فقدان خودکنترلی با سؤالات ۱۶، ۱۷، ۱۸ و ۱۹ و فقدان روابط اجتماعی با سؤالات ۲۰، ۲۱، ۲۲ و ۲۳ می‌باشد. نمره‌گذاری پرسشنامه در طیف ۵ درجه‌ای لیکرت انجام می‌شود به این صورت که کاملاً موافقم = ۵ نمره، تا اندازه‌ای موافق = ۴ نمره، بی‌نظر = ۳ نمره، تا اندازه‌ای مخالف = ۲ نمره و کاملاً مخالفم = ۱ نمره تعلق می‌گیرد. کاربران بر اساس نمره به‌دست آمده در چهار سطح پایین‌تر از حد معمول ۲۳ تا ۴۶، کاربر معمولی ۴۶ تا ۶۹، کاربر در شرف اعتیاد ۶۹ تا ۹۲ و کاربر معتاد ۹۲ تا ۱۱۵ طبقه‌بندی می‌شوند. خواجه‌احمدی و همکاران (۱۳۹۵) جهت تأیید روایی محتوایی سؤالات از سه شیوه‌ی روایی صوری، محتوایی و سازه استفاده کردند و در نهایت پس از انجام تحلیل عاملی،

1. Questionnaire Addiction to Social Networks

همسانی درونی کل پرسشنامه را مورد بررسی قرار دادند و ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه را در نمونه‌ای ۲۶۰ نفری برای کل پرسشنامه ۰/۹۲ و برای زیرمقیاس‌ها در دامنه‌ای بین ۰/۶۸ تا ۰/۹۰ گزارش کردند. در داخل کشور پایایی پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس فقدان عملکرد فردی ۰/۹۰، مدیریت زمان ۰/۸۱، خودکنترلی ۰/۷۲ و روابط اجتماعی ۰/۶۸ برآورد گردید (شیرافکن و همکاران، ۱۳۹۹). پایایی کل ابزار در پژوهش حاضر ۰/۷۹ بدست آمد.

ب- پرسشنامه الکسی تایمیا تورنتو: این پرسشنامه توسط بگبی^۲ و همکاران (۱۹۹۴) طراحی شد که در برگزیده ۲۰ سؤال و سه زیرمقیاس دشواری در شناسایی احساسات (سؤالات ۱، ۳، ۶، ۷، ۹، ۱۳ و ۱۴)، دشواری در توصیف احساسات (سؤالات ۲، ۴، ۱۱، ۱۲ و ۱۷) تفکر عینی (سؤالات ۵، ۸، ۱۰، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹ و ۲۰) می‌باشد که به روش لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً مخالفم = ۱ نمره تا کاملاً موافقم = ۵ نمره‌گذاری می‌گردد. برخی از سؤالات از قبیل ۴، ۵، ۱۰، ۱۸ و ۱۹ معکوس نمره‌گذاری می‌شود. یعنی به کاملاً مخالفم = ۵ نمره و کاملاً موافقم = ۱ نمره داده می‌شود. حداقل نمره در این پرسشنامه ۲۰ و حداکثر نمره ۱۰۰ است و نقطه برش آن ۶۰ در نظر گرفته شده است. نمره‌های ۶۰ به بالا به عنوان ناگوی خلقی با شدت زیاد و نمره‌های ۵۲ به پایین ناگوی خلقی با شدت کم و نمره بالاتر از ۶۱ به عنوان نقطه برش مقیاس در نظر گرفته شده است. سازندگان پرسشنامه آلفای کرونباخ کل پرسشنامه را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۱ گزارش نمودند (بگبی و همکاران، ۱۹۹۴). در داخل کشور ضریب پایایی مقیاس برای دشواری در تشخیص و شناسایی احساسات ۰/۸۸، دشواری در توصیف احساسات ۰/۹۲، تمرکز بر تجارب بیرونی ۰/۹۱ و برای کل مقیاس ۰/۹۳ گزارش شده است (گراوند، ۱۴۰۲). پایایی کل ابزار در پژوهش حاضر ۰/۸۲ بدست آمد.

ج- پرسشنامه سبک‌های دلبستگی: این پرسشنامه توسط هازن و شاور^۴ (۱۹۸۷) تهیه شده است. شامل ۱۵ سؤال و سه زیر خرده مقیاس «سبک دلبستگی ایمن با سؤالات ۶، ۷، ۸، ۹ و ۱۰»، «سبک دلبستگی ناایمن دوسوگرای اضطرابی با سؤالات ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵» و «سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی با سؤالات ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵» است. سؤالات پرسشنامه توسط علامت‌گذاری روی یک مقیاس ۵ درجه‌ای از نوع لیکرت شامل «هرگز نمره ۰»، «به ندرت نمره ۱»، «بعضی اوقات نمره ۲»، «اغلب اوقات نمره ۳» و «تقریباً همیشه نمره ۴» نمره‌گذاری می‌شود. هر چه فرد نمره بالاتری کسب کند، بیانگر شدت دلبستگی بیشتر در هر سبک می‌باشد. حداقل و حداکثر نمره آزمودنی در زیرمقیاس‌ها به

1. Toronto Alexithymia Scale (TAS)

2. Bagby

3. Adult Attachment Inventory

4. Hazan & Shaver

ترتیب ۵ و ۲۵ می باشد. سازندگان ابزار همسانی درونی پرسشنامه را با روش بازآزمایی برای کل پرسشنامه ۰/۸۱ و همسانی درونی با ضریب آلفای کرونباخ را ۰/۷۸ گزارش کرده اند (هازن و شاور، ۱۹۸۷). در پژوهش داخل کشور آلفای کرونباخ برای همسانی درونی پرسشنامه ۰/۷۱ بدست آمد (خنشان و تمنائی فر، ۱۴۰۱). پایایی کل ابزار در پژوهش حاضر ۰/۷۳ بدست آمد. تحلیل داده‌ها در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی (ضریب همبستگی و رگرسیون چندمتغیری) با نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۶ انجام شد.

یافته‌ها

جدول ۱: فراوانی و درصد اطلاعات جمعیت شناختی در دانش آموزان پسر

متغیر پژوهش	تعداد	درصد
تحصیلات مادر	دانشگاهی	۴۱ نفر
	غیردانشگاهی	۱۰۹ نفر
تحصیلات پدر	دانشگاهی	۵۷ نفر
	غیردانشگاهی	۹۳ نفر
شغل مادر	بیکار-خانه دار	۱۰۶ نفر
	شاغل دولتی	۲۸ نفر
	شاغل آزاد	۱۶ نفر
شغل پدر	دولتی	۴۱ نفر
	آزاد	۱۰۹ نفر
سن (به سال)	۱۳ الی ۱۴ سال	۵۳ نفر
	۱۵ الی ۱۶ سال	۹۷ نفر

در جدول شماره ۱ اطلاعات جمعیت‌شناختی دانش‌آموزان ارائه شده است. همان‌طور که نتایج نشان می‌دهد بیشتر افراد شرکت کننده در پژوهش یعنی ۶۵ درصد (۹۷ نفر) در دامنه سنی ۱۵ و ۱۶ سال قرار داشته‌اند. در وضعیت تحصیلی پدران بیشتر تحصیلات غیردانشگاهی داشتند که این تعداد شامل ۹۳ نفر (۶۲ درصد) بود. در وضعیت تحصیلی مادران نیز نتایج نشان داد که ۱۰۹ نفر (۷۳ درصد) وضعیت تحصیلی غیردانشگاهی داشتند. وضعیت شغلی نیز مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به مندرجات در جدول، ۱۰۹ نفر از پدران (۷۳ درصد) وضعیت شغلی آزاد داشتند و ۴۱ نفر (۲۷ درصد) نیز وضعیت شغلی آنان دولتی بود. در نهایت وضعیت شغلی مادران نیز نشان داد بیشتر مادران بیکار-خانه دار بودند که این تعداد شامل ۱۰۶ نفر (۷۰ درصد) بود.

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار و ضریب همبستگی متغیرهای پژوهش در افراد نمونه

متغیر پژوهش	تعداد	میانگین	انحراف معیار	همبستگی پیرسون (۲)
-------------	-------	---------	--------------	--------------------

-	۱۲/۵۳	۹۲/۱۴	نفر ۱۵۰	اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی
-۰/۲۰۴**	۴/۱۲	۲۲/۵۱	نفر ۱۵۰	دشواری در شناسایی احساسات
-۰/۳۴۶**	۲/۶۴	۲۵/۴۸	نفر ۱۵۰	دشواری در توصیف احساسات
-۰/۱۹۷**	۳/۲۸	۳۴/۶۹	نفر ۱۵۰	تفکر عینی
-۰/۶۸۲**	۱۰/۰۴	۷۲/۶۸	نفر ۱۵۰	الکسی تایمیا
-۰/۶۰۱**	۶/۸۵	۲۲/۶۳	نفر ۱۵۰	دل بستگی ایمن
-۰/۴۷۲**	۶/۷۷	۲۱/۶۷	نفر ۱۵۰	دل بستگی نایمن دوسوگرا
-۰/۵۲۴**	۷/۱۵	۲۶/۴۹	نفر ۱۵۰	دل بستگی نایمن اجتنابی

$P < 0.05^{**}$

در جدول شماره ۲ اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش ارائه شده است. با توجه به نتایج این جدول میانگین نمره کل الکسی تایمیا برابر با ۷۲/۶۸ و انحراف معیار برابر با ۱۰/۰۴ بوده است. در بین ابعاد الکسی تایمیا نیز به ترتیب بالاترین میانگین نمره مربوط به دشواری در توصیف احساسات، ۲۵/۴۸ و پایین‌ترین میانگین نمره مربوط به دشواری در شناسایی احساسات، ۲۲/۵۱ بوده است. همچنین نمره کل دل بستگی ایمن برابر با ۲۲/۶۳ و انحراف معیار برابر با ۶/۸۵، میانگین نمره کل دل بستگی نایمن اجتنابی برابر با ۲۶/۴۹ و انحراف معیار برابر با ۷/۱۵ و میانگین نمره کل دل بستگی نایمن دوسوگرا برابر با ۲۱/۶۷ و انحراف معیار برابر با ۶/۷۷ بدست آمد. در نهایت نتایج جدول نشان داد میانگین نمره کل اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی برابر با ۹۲/۱۴ و انحراف معیار برابر با ۱۲/۵۳ بوده است. نتایج ضریب همبستگی پیرسون نیز نشان داد بین اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی در دانش‌آموزان شرکت‌کننده در پژوهش با الکسی تایمیا همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد ($r = 0.682$ و $P < 0.019$)، به این معنا که وقتی فرد دارای سطح بالای الکسی تایمیا باشد احتمال اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی افزایش می‌یابد و برعکس. همچنین، بین اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی در دانش‌آموزان شرکت‌کننده در پژوهش با سبک دل بستگی ایمن همبستگی معکوس و معناداری وجود دارد ($r = -0.601$ و $P < 0.05$). این رابطه به ترتیب بین سبک‌های دل بستگی نایمن اجتنابی ($r = 0.524$ و $P < 0.05$) و نایمن دوسوگرا ($r = 0.472$ و $P < 0.05$) با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی در دانش‌آموزان مثبت و معنادار بود.

جدول ۳: نتایج آزمون کلموگراف-اسمیرنف برای بررسی نرمال بودن توزیع نمرات

متغیر پژوهش	K-S آماره	سطح معناداری
اعتیاد به شبکه اجتماعی مجازی	۱/۹۲۶	۰/۳۷۹
دشواری در شناسایی احساسات	۰/۳۷۹	۰/۴۰۱
دشواری در توصیف احساسات	۰/۱۷۷	۰/۵۱۳

۰/۱۶۲	۰/۵۱۸	تفکر عینی
۰/۴۵۱	۰/۷۸۳	ناگویی هیجانی
۰/۴۴۱	۰/۶۱۲	دلبستگی ایمن
۰/۱۹۸	۰/۵۶۸	دلبستگی ناایمن دوسوگرا
۰/۱۰۳	۰/۷۱۳	دلبستگی ناایمن اجتنابی

نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنوف نشان داد که مقدار سطح معناداری محاسبه شده در بیشتر متغیرهای پژوهش در سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد؛ می‌توان نتیجه گرفت که توزیع نرمال نرمال نمی‌باشد. اما با توجه به بالا بودن حجم نمونه، سایر مفروضه‌های نرمالی مانند شاخص کشیدگی و چولگی بررسی گردید. در حالت کلی چنانچه چولگی و کشیدگی در بازه (۲ و -۲) باشد داده‌ها از توزیع نرمال برخوردارند. بنابراین می‌توان توزیع داده‌ها را نرمال فرض کرد. برای برقراری فرض نرمال بودن داده‌ها، شاخص‌های کجی و چولگی نباید بیشتر از ± 1 باشد. از آنجایی که شاخص‌های مربوط به کجی و چولگی متغیرهای این پژوهش خارج از محدوده ± 1 نیست. براین اساس می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که توزیع داده‌های مربوط به آن‌ها نرمال است. می‌توان گفت که اگر مقدار آماره‌ی دوربین واتسون بین ۱/۵ الی ۲/۵ قرار داشته باشد، می‌توان استقلال خطاها را پذیرفت. از آنجایی که آماره‌های دوربین واتسون بین ۱/۵ الی ۲/۵ است و نشان دهنده آن است که همبستگی بین خطاها رد می‌شود یعنی خطاها دارای همبستگی نیستند. لذا می‌توان از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره استفاده کرده و نتایج حاصل از این آزمون‌های آماری قابل اطمینان است. همچنین، ضریب تحمل و تورم واریانس به منظور بررسی عدم همخطی چندگانه محاسبه شد. وقتی تولرانس (ضریب تحمل) به صفر نزدیک می‌شود، همخطی چندگانه بزرگی وجود دارد و خطای استاندارد ضرایب رگرسیون بزرگ خواهد شد. مقادیر تولرانس نشان داد هیچ یک از ضریب تحمل‌ها نزدیک به صفر نیستند و در نتیجه مشکلی در تحلیل رگرسیون ایجاد نمی‌گردد. عامل تورم واریانس نیز معکوس ضریب تحمل بوده و هر چقدر افزایش یابد (بزرگ‌تر از ۱۰) باعث می‌شود ضرایب رگرسیون افزایش یافته و رگرسیون را برای پیش بینی نامناسب می‌سازد. همچنین، مقادیر مربوط به عامل تورم واریانس نشان داد که هیچ کدام از شاخص‌ها بسیار بزرگ‌تر از ۱۰ نیستند و نزدیک به آن می‌باشند در نتیجه مشکلی در استفاده از رگرسیون خطی وجود ندارد. لذا از آنجایی که وجود همخطی چندگانه در متغیرهای پیش‌بین مشاهده نشد، می‌توان از آزمون‌های پارامتریک ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره استفاده نمود و نتایج آن قابل اطمینان است.

جدول ۴: ضرایب رگرسیونی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی بر اساس الگوی تایمیا

P	t	ضرایب استاندارد		متغیر پیش بین
		β	B	
۰/۰۲۴	۱۴/۶۴۳	-	۲۲/۹۷۶	ثابت (Constant)
۰/۰۱۸	۳/۴۲۶	۰/۰۸۳	۰/۱۳۹	دشواری در شناسایی
۰/۰۲۱	۴/۳۱۴	۰/۰۶۱	۰/۱۶۴	دشواری در توصیف
۰/۰۱۹	۴/۳۷۰	۰/۰۷۲	۰/۱۱۸	تفکر عینی

$$R = ۰/۶۰۳ ; R^2 = ۰/۳۳۱ \text{؛ تعدیل شده؛ } R^2 = ۰/۳۳۷ ; F = ۷۴/۶۲۵$$

بر اساس ضریب تعیین تعدیل شده ۳۳ درصد از واریانس اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی در افراد نمونه بر اساس الگوی تایمیا تبیین شد. در نهایت ضرایب استاندارد و غیراستاندارد رگرسیون به روش همزمان نشان داد الگوی تایمیا شامل دشواری در شناسایی احساسات ($\beta = ۰/۰۸۳$ و $P < ۰/۰۵$)، دشواری در توصیف احساسات ($\beta = ۰/۰۶۱$ و $P < ۰/۰۵$) و تفکر عینی ($\beta = ۰/۰۷۲$ و $P < ۰/۰۵$) می‌توانند اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی در افراد نمونه را پیش‌بینی کند. با توجه به نتایج جدول از بین مؤلفه‌های الگوی تایمیا، مؤلفه دشواری در شناسایی احساسات با ضریب بتا $۰/۰۸۳$ در پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی بیشترین اثر را داشته است.

جدول ۵: ضرایب رگرسیونی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی بر اساس سبک‌های دلبستگی

P	T	ضرایب استاندارد		متغیرهای پیش بین
		β	B	
۰/۰۲۳	۲۸/۶۸۲	-	۱۲/۵۳۲	ثابت (Constant)
۰/۰۲۱	-۲/۷۰۹	-۰/۱۰۴	۰/۵۸۴	دلبسته ایمن
۰/۰۱۹	۶/۵۴۲	۰/۴۲۸	۰/۷۱۶	دلبسته اجتنابی
۰/۰۱۶	۶/۱۷۶	۰/۳۸۶	۰/۴۲۸	دلبسته دوسوگرا

$$R = ۰/۵۹۸ ; R^2 = ۰/۴۱۲ \text{؛ تعدیل شده؛ } R^2 = ۰/۳۹۶ ; F = ۶۶/۴۲۷$$

جدول شماره ۵ نتایج ضرایب استاندارد و غیر استاندارد تحلیل رگرسیون چندمتغیره به روش همزمان برای پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی بر اساس سبک‌های دلبستگی را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج دلبستگی ایمن ($\beta = -۰/۱۰۴$ و $P < ۰/۰۵$)، دلبستگی نایمن اجتنابی ($P < ۰/۰۵$) و دلبستگی نایمن دوسوگرا ($\beta = ۰/۴۲۸$ و $P < ۰/۰۵$) می‌توانند اعتیاد به شبکه‌های

اجتماعی مجازی را پیش‌بینی کنند. با توجه به نتایج جدول از بین سبک‌های دل‌بستگی، دل‌بستگی ایمن با ضریب $0/104$ - در پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی بیشترین اثر را داشته است.

جدول ۶: ضرایب رگرسیون چندمتغیره بین متغیرهای پژوهش

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	بنای استاندارد	مقدار ثابت	مجذور R^2	مقدار t	P
اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی	الکسی تایمیا	۰/۲۶	۵۱/۴۹	۰/۳۱	۱۲/۶۹	۰/۰۱۵
	سبک‌های دل‌بستگی	۰/۲۴			۱۱/۲۵	۰/۰۱۳

تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش با روش رگرسیون چندمتغیره ورود همزمان در جدول شماره ۶ نشان می‌دهد که متغیرهای پیش‌بین (الکسی تایمیا-سبک‌های دل‌بستگی) توان تبیین نمره متغیر ملاک (اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی) را در افراد نمونه داشته‌اند. مقدار بتا برای الکسی تایمیا برابر با $0/26$ و برای سبک‌های دل‌بستگی برابر با $0/24$ و در سطح $0/05$ معنادار است. همچنین، نتایج نشان می‌دهد که متغیرهای پیش‌بین با هم توان تبیین ۳۱ درصد از واریانس نمره اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی را داشته‌اند. بنابراین فرضیه اصلی پژوهش حاضر تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی براساس الکسی تایمیا و سبک‌های دل‌بستگی در دانش‌آموزان انجام شد. نتایج نشان داد که بین الکسی تایمیا و مؤلفه‌های آن با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته از پژوهش با نتایج مطالعات پیشین مانند گارمانی^۱ و همکاران (۲۰۲۳)، گوری و توپینو (۲۰۲۳)، ترزیوگلو و اوگورلو^۲ (۲۰۲۳)، عربی و همکاران (۱۴۰۰) همسو است. در همین راستا و طی مطالعه‌ای محبی و همکاران (۱۴۰۲) بیان نمودند که الکسی تایمیا در کنار دیگر عوامل از قبیل مشکلات بین فردی و نقص در کارکردهای اجرایی، می‌تواند در افزایش اعتیاد به اینترنت و فضای مجازی مؤثر باشد و ارتباط مثبت و معناداری بین ناگویی هیجان و اعتیاد به اینترنت وجود دارد.

در تبیین می‌توان بیان نمود ناگویی هیجانی ساختاری است که احتمالاً با مهار و تنظیم هیجان مرتبط است، زیرا ناگویی هیجانی ناتوانی در ابراز هیجان به دلیل نقص در توانایی پردازش، تنظیم یا بازداری آگاهانه‌تر ابراز هیجان است، که نهایتاً سبب می‌شود فرد توان مدیریت رفتاری مناسب را نداشته باشد و در نتیجه پیوند بین تجسم‌های نمادین هیجان‌ات با تصاویر ذهنی و لغات ضعیف می‌شود و از نظر شناختی کمتر مهارپذیر خواهد بود. به این ترتیب، پردازش شناختی اطلاعات هیجانی و تنظیم

^۱. Germani

^۲. Terzioğlu & Uğurlu

هیجانان به صورت‌های مختلف با مشکل مواجه می‌شود و احتمال درگیری فرد با اعتیاد به رفتارهای مختلف از جمله اینترنت افزایش می‌یابد. وجه مشترک تبیین‌های ارائه شده براساس یافته‌های پژوهشی مکرر این است که فرد مبتلا به ناگویی هیجانی دچار نوعی نقص و ناتوانی در پردازش شناختی اطلاعات هیجانی است. برخی مطالعات در زمینه بررسی ثبات زمانی ناگویی هیجانی این سازه را به عنوان صفت شخصیتی ثابت معرفی و تأیید کرده که بیان‌کننده نقص در پردازش شناختی اطلاعات هیجانی است. براساس رویکرد صفت محوری ناگویی هیجانی صرفاً نوعی سازوکار مقابله‌ای برای محافظت از خود علیه درماندگی هیجانی مرتبط با موقعیت‌های شدیداً آسیب‌زا و در نهایت این مسیرها سبب گرایش به اعتیاد با محوریت و موضوعیت فضای مجازی است.

در تبیینی دیگر می‌توان بیان نمود که به نظر می‌رسد چون این افراد از کلمات عاطفی کمتری استفاده می‌کنند و گفتار آن‌ها خسته‌کننده، فاقد جان‌نشین‌سازی و نمادسازی است و تخیل ضعیفی دارند، تعارض محیطی در آن‌ها بالاتر است و فرد مبتلا به ناگویی هیجانی در مواجهه با موقعیت‌های زندگی از میزان استرس ادراک شده و درماندگی بیشتری نیز رنج خواهد برد. چنین افرادی هیجانان منفی دیگری را نیز در مواجهه با محیط پیرامون تجربه خواهد کرد لذا فرد دامنه گسترده‌ای از راهبردهای تنظیم ناسازگارانه مانند مصرف مواد یا گذراندن وقت خود در فضای مجازی را به کار می‌گیرد، به طوری که استفاده از موادمخدر یا اتلاف وقت در فضای مجازی بدون توجه به گذشت زمان می‌تواند به عنوان مکانیسمی دفاعی در مقابل هیجانان ناخوشایند ناشی از استرس یا بهبود عملکرد بین فردی باشد. لذا می‌توان گفت دشواری در برقراری روابط عاطفی و تنظیم و مدیریت احساسات خود فرد را به سمت وابستگی به رفتار آسیب‌زا سوق می‌دهد. نتیجه اینکه ناتوانی در پردازش شناختی و ابراز صحیح هیجانان می‌تواند با آشفتگی هیجانی بیشتر و کاهش کنترل جهت وابستگی به اینترنت بعد از استفاده مکرر از آن همراه گردد.

نتایج دیگر یافته پژوهش نشان داد که هر یک از سه سبک‌های دلبستگی توان تبیین اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی در دانش‌آموزان را داشته‌اند. به این صورت که بین دلبستگی ایمن با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی همبستگی منفی و معنادار و بین سبک‌های ناایمن در دلبستگی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. یافته حاضر مبنی بر ارتباط سبک‌های دلبستگی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی در مطالعات پیشین مانند سوزوکی و همکاران (۲۰۲۳)، سنگوپتا و داتا^۱(۲۰۲۳)، پرازاک^۲(۲۰۲۳) و خشان و تمنائی فر (۱۴۰۱) به شکلی

1. Sengupta & Datta

2. Prazak

مستقل تکرار شده و این یافته با نتایج مطالعات پیشین همسو می‌باشد. در همین زمینه و طی مطالعه‌ای سلیمانی و همکاران (۱۴۰۲) بیان داشتند گوشی‌های هوشمند با دسترسی به اینترنت که جایگزین رایانه‌ها شده‌اند، به بخش جدایی‌ناپذیر از زندگی تبدیل و زندگی را آسان‌تر کرده‌اند. اما در کنار این ویژگی‌های مثبت، اثرات منفی مختلفی نیز وجود دارد و از سبک‌های دلبستگی، سواد رسانه‌ای و منبع کنترل به عنوان متغیرهای مرتبط با اعتیاد به اینترنت یاد کرده‌اند.

در تبیین این یافته از پژوهش طبق نظریه دلبستگی می‌توان این گونه نتیجه گرفت که اشخاص با دلبستگی ناایمن در روابط بین فردی احساس ترس، بی‌اعتمادی و ناامنی می‌کنند. افراد با دلبستگی ایمن با اعتماد به خود و دیگران می‌توانند در ایجاد و حفظ ارتباط نزدیک و صمیمی با دیگران با مهارت و آرامش بیشتری تعامل کنند. همچنین، نسبت به تعاملات با دیگران نگرش مثبتی داشته باشند. در نتیجه از سویی هیجانانگیزی منفی کمتری را تجربه کرده از سویی دیگر به تعاملات مجازی افراطی و یا گذران وقت به تنهایی در فضای اینترنت نمی‌پردازند. افرادی که دلبستگی اضطرابی و ناایمن دارند در رابطه با طرد و رها شدن توسط دیگران احساس نگرانی می‌کنند، چرا که خود را در روابط اجتماعی نالایق می‌بینند و چون از روابط خود ناراضی هستند، در نتیجه اینترنت وسیله‌ای می‌شود برای فرار از زندگی واقعی و ناکامی‌های احتمالی آن. برای این افراد جنبه اجتماعی اینترنت از اهمیت زیادی برخوردار است، چرا که آن را وسیله‌ای برای حل توجه، تأیید و کسب اطمینان خاطر می‌دانند. افرادی که دلبستگی اجتنابی دارند نیز به دلیل بی‌اعتمادی مفرط در برقراری روابط مستقیم و اجتناب از آن به روابط مجازی که عنصر عاطفی آن کمتر است، متمایل می‌شوند، زیرا بدین طریق مسئولیت و خطر کمتری بر آن‌ها تحمیل می‌شود.

همچنین، در تبیین این یافته بر طریق نظریه دلبستگی می‌توان چنین بیان نمود که اشخاص با دلبستگی ناایمن در روابط بین فردی احساس ترس، بی‌اعتمادی و عدم امنیت دارند. افراد با دلبستگی اضطرابی، نگرانی طرد و رها شدن توسط دیگران را دارند. آن‌ها خود را لایق توجه و محبت نمی‌بینند و خرسندی کمی در روابط اجتماعی دارند. در نتیجه برای این اشخاص اینترنت می‌تواند مفری برای گریز از زندگی واقعی و خشنودی‌ها و ناکامی‌ها باشد. این اشخاص اینترنت را راهی برای توجه، تأیید و اطمینان خاطر گرفتن از دیگران می‌دانند. این افراد با توسل به جنبه‌های اجتماعی اینترنت از طریق در دسترس بودن اینترنت و سهولت تعامل با دیگران نیازهای روان‌شان به تأیید و ترس از طرد شدن را کاهش می‌دهند. آن‌ها از طریق ارتباط‌های اینترنتی ممکن است بیشتر احساس کنند که مورد علاقه دیگران هستند و به خاطر حضور آن‌هاست که آنان نیز حضور دارند. با این وجود اینترنت احساسات عدم امنیت و بی‌ارزشی شدید این افراد را به طور کامل تسکین نمی‌بخشد. بنابراین اینترنت می‌تواند به منبع پریشانی خاطر دیگری در راه‌های ارتباطی برای این افراد تبدیل شود. افراد با دلبستگی ناایمن

اجتنابی بیشتر احتمال دارد که از صمیمیت و وابستگی بترسند، این افراد الگوهای ذهنی منفی نسبت به دیگران دارند. در نتیجه نایمن‌های اجتنابی از روابط رودر رو، به دلیل این که دیگران را غیرقابل اعتماد می‌بینند، دوری کرده و احتمال بیشتری دارد که به روابط و زندگی مجازی که نیاز به سرمایه‌گذاری عاطفی زیادی ندارد، متمایل شوند. چنین افرادی به دلیل گرایش‌شان به حفظ فاصله با دیگران جذب گمنام بودن در اینترنت می‌شوند و از آنجا که ریسک و مسئولیت کمتری در تعاملات اینترنتی وجود دارد، اینترنت را برای تعاملات اجتماعی کمتر تهدیدکننده می‌بینند.

پژوهش حاضر به مانند سایر مطالعات با محدودیتهایی مواجه بود که تلاش شد تا آنجا که ممکن است این مشکلات به گونه‌ای مدیریت شود که اخلاقی در جریان تحقیق ایجاد نکنند. از مهم‌ترین مشکلات این تحقیق که در اختیار و نیز خارج از اختیار پژوهشگر بودند، عبارت بودند از: در پژوهش حاضر گروه نمونه، دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه یک شهر (منطقه سوم تهران) را شامل می‌شد که این امر تعمیم نتایج را به دیگر گروه‌ها و جوامع دیگر دشوار می‌سازد. در گردآوری اطلاعات در این مطالعه از پرسشنامه استفاده شد با توجه به این امر که در گردآوری اطلاعات با پرسشنامه امکان سوگیری و خطا وجود دارد لذا این محدودیت موجب می‌شود که نتیجه‌گیری از دقت پایین‌تری برخوردار باشد و لازم است در تفسیر و تعمیم نتایج احتیاط گردد. نمونه‌گیری به شیوه در دسترس نیز به دلیل اینکه همه دانش‌آموزان از شانس یکسان برای مشارکت در مطالعه برخوردار نبوده‌اند با محدودیت همراه بود و توان تعمیم نتایج را کاهش می‌دهد. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های مشابه در دیگر شهرها و میان دانش‌آموزان دختر و پسر در مقاطع مختلف تحصیلی (راهنمایی، دبیرستان) برای شناخت عوامل مؤثر بر اعتیاد به شبکه اجتماعی مجازی در بین دانش‌آموزان تکرار و اجرا شود. در صورت امکان در کنار پرسشنامه جهت گردآوری اطلاعات از سایر فنون مانند مشاهده و مصاحبه نیز استفاده گردد و در مطالعات آینده از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی استفاده شود. در پایان پیشنهاد می‌شود که برای جلوگیری از شیوع و پیشگیری از افزایش فراوانی اعتیاد به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی توسط سیاست‌گذاران کلان کشور اقداماتی انجام گیرد، نظیر آموزش نحوه استفاده صحیح از اینترنت از طریق مدارس با تهیه و تنظیم بروشورهای آموزشی، برگزاری همایشات و اردوهای تفریحی-آموزشی در این زمینه و رسانه‌ها به‌طور مثال پخش منظم میان برنامه‌هایی در زمینه خطرات و پیامدهای منفی جسمانی و روانی اعتیاد به اینترنت و اطلاع‌رسانی در این زمینه جهت افزایش سطح آگاهی والدین در جهت نظارت و راهنمایی فرزندان.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در مطالعه حاضر تمامی اصول اخلاق پژوهش از قبیل محرمانه ماندن اطلاعات، عدم هرگونه خطر جانی و مالی برای شرکت کنندگان و رضایت آگاهانه توسط پژوهشگران رعایت شد.

حامی مالی

این مقاله هیچ کمک مالی از سازمان‌های تأمین مالی دریافت نکرده و تمامی مراحل پژوهش با هزینه شخصی صورت گرفته است.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسند، مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

تقدیر و تشکر

بدین وسیله پژوهشگران از تمامی دانش‌آموزان مشارکت کننده در پژوهش کمال تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

منابع فارسی

خنشان، محبوبه و تمنائی فر، محمدرضا. (۱۴۰۱). رابطه بین سبک‌های فرزندپروری و سبک‌های دبستگی با اختلال خواب نوجوانان: نقش میانجی اعتیاد به اینترنت. *مجله رویش روانشناسی*، ۱۱(۱)، ۱۸۵-۱۹۸.

خواجه احمدی، معصومه؛ پولادی، شهناز و بحرینی، مسعود. (۱۳۹۵). طراحی و روانسنجی پرسشنامه اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل، *روان‌پرستاری*، ۴(۴)، ۴۳-۵۱.

سلیمانی، علی؛ لشکری، آرزو و ترابی، یگانه. (۱۴۰۰). ارتباط تروما و بهزیستی روانشناختی: نقش واسطه ترس از شادی و ناگویی خلقی، *تحقیقات علوم رفتاری*، ۱۹(۱)، ۱۲۷-۱۱۶.

شیرافکن، امیرحسین؛ نصرالهی، اکبر و حسن زاده، رمضان. (۱۳۹۹). رابطه اعتیاد به فضای مجازی با قلدری سایبری و بی‌موبایل‌هراسی در دانشجویان. *فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*، ۱۰(۳)، ۱۲۴-۱۰۵.

عباسی، محمدتقی؛ معینی، مهدی و پوردیان، روح‌الله. (۱۳۹۷). فضای مجازی، همنشینی و رفتارهای پرخطر: رابطه همنشینی در فضای مجازی با رفتارهای پرخطر در فضای مجازی. پژوهش‌های انتظام اجتماعی. ۱۰(۳): ۷۷-۱۰۴.

عربی، پروین؛ باقری، نسرين و میرهاشمی، مالک. (۱۴۰۰). پیش بینی وابستگی به شبکه های اجتماعی مجازی براساس نارسایی هیجانی، سبک های دلبستگی، بهزیستی روانی و احساس تنهایی. *نشریه روان پرستاری*، ۹(۱)، ۶۶-۷۶.

گراوند، هوشنگ. (۱۴۰۲). مدلیابی ساختاری سبک های هویت با گرایش به رفتارهای پرخطر در دانشجویان: نقش واسطه ای ناگویی هیجانی. *مجله اعتیادپژوهی*، ۱۶(۶۶)، ۱۱۳-۱۴۴.

مجبی، معصومه؛ اسدزاده، حسن و فرخی، نورعلی. (۱۴۰۲). مدلیابی روابط ساختاری اعتیاد به اینترنت براساس کارکردهای اجرایی، مشکلات بین فردی و ناگویی هیجانی در دانش آموزان دختر. *مجله مطالعات ناتوانی*، ۱۳(۲)، ۸۱-۹۲.

منابع انگلیسی:

- Bagby, R. M., Taylor, G. J., & Parker, J. D. (1994). The twenty-item Toronto Alexithymia Scale—II. Convergent, discriminant, and concurrent validity. *Journal of psychosomatic research*, 38(1), 33-40.
- Choksi, S. T., & Patel, N. (2021). A Study to Find Out the Correlation of Mobile Phone Addiction with Anxiety, Depression, Stress and Sleep Quality in the College Students of Surat City. *Int J Cur Res Rev/ Vol, 13*(08), 137.
- Germani, A., Lopez, A., Martini, E., Cicchella, S., De Fortuna, A. M., Dragone, M., ... & De Luca Picione, R. (2023). The Relationships between Compulsive Internet Use, Alexithymia, and Dissociation: Gender Differences among Italian Adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(14), 6431.
- Gori, A., & Topino, E. (2023). The association between alexithymia and social media addiction: Exploring the role of dysmorphic symptoms, symptoms interference, and self-esteem, controlling for age and gender. *Journal of Personalized Medicine*, 13(1), 152.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 511.
- Lyvers, M., Salviani, A., Costan, S., & Thorberg, F. A. (2022). Alexithymia, narcissism and social anxiety in relation to social media and internet addiction symptoms. *International Journal of Psychology*.
- Mwenzi, J. E., & Moyamani, E. A. (2023). Social networks addictions and academic performance of students at the University of Kinshasa. *Futurity Education*, 3(2), 213-226.
- Nam, G., Lee, H., Lee, J. H., & Hur, J. W. (2020). Disguised emotion in alexithymia: subjective difficulties in emotion processing and increased empathic distress. *Frontiers in Psychiatry*, 11.

- Prazak, M. (2023). Dimensions of compulsive internet use as a function of attachment style. *Atlantic Journal of Communication*, 31(2), 130-143.
- Salinas-Quiroz, F., Domínguez-Espinosa, A. D. C., & Mercado, S. P. R. (2023). Impact of attachment styles, need for social approval, and emotional regulation on mental health: A parallel mediation model. *Revista de Psicología*, 41(1), 269-305.
- Sengupta, R., & Datta, S. (2023). Internet Addiction, Attachment Styles, Achievement Goal Motivation & PWB In Students: A Covid-19 Context. *International Journal of Indian Psychology*, 11(4), 25-36.
- Suzuki, H., Miyatake, N., & Kusaka, T. (2023). Problematic internet use and attachment styles among adolescents in Japan. *Pediatrics International*, 65(1), e15411.
- Terzioğlu, M. A., & Uğurlu, T. T. (2023). Social media addiction in medical faculty students; the relationship with dissociation, social anxiety, and alexithymia. *Pamukkale Medical Journal*, 16(4), 580-592.
- Zhou, S., & Zhang, Z. (2023). Impact of Internet Pornography on Chinese Teens: The Third-Person Effect and Attitudes Toward Censorship. *Youth & Society*, 55(1), 83-102.

Predicting Addiction to Virtual Social Networks Based on Alexithymia and Attachment Styles in Students

Nima Horri¹

Abstract

Introduction and goal: Considering the widespread interest of students in social networks and its positive and negative consequences, examining the psychological factors related to addiction to social networks is of particular importance. This research was conducted with the aim of predicting addiction to virtual social networks based on alexithymia and attachment styles in students.

Research methodology: Descriptive research was correlational. The statistical population included all the male students of the first secondary level in Tehran in 2024, who were selected by available sampling method, 150 people. To collect data from self-reporting tools, including virtual social network addiction questionnaire (Khaje Ahmadi et al., 2015), Toronto emotional ataxia (Bagbi et al., 1994) and attachment styles questionnaire (Hazan and Shaver, 1987) was used. Data analysis was done with descriptive statistics, Pearson correlation coefficient and multiple regression with SPSS version 26.

Findings: The results showed that there was a positive and significant relationship between addiction to virtual social networks and alexithymia and its components ($R=0.682$ and $P=0.009$). Also, between addiction to virtual social networks and each of the attachment styles, respectively, negative and significant secure attachment ($R=-0.601$ and $P=0.007$), and avoidant insecure attachment ($R=0.524$ and $P=0.008$) and ambivalent was also positive and significant ($R=0.472$ and $P=0.015$). Simultaneous regression analysis also showed that 31% of the variance of cyberspace addiction could be explained based on predictive variables.

Conclusion: According to the results of the research, in order to reduce the addiction to virtual social networks, by identifying the factors related to this type of harm, a suitable model can be designed and developed for the formulation and design of prevention programs.

Keywords: Addiction to Virtual Social Networks, Alexithymia, Attachment Styles, Student.

---

¹ M.A in General Psychology, Islamic Azad University, Karaj Branch, Karaj, Iran.
E-mail: Horrinama2@gmail.com